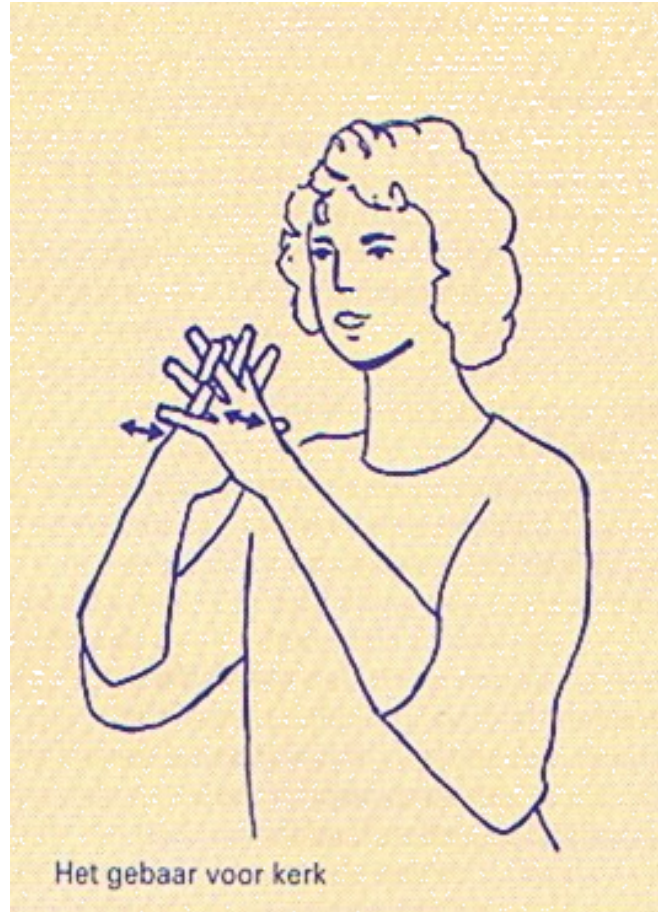

“Gehoor geven aan de toekomst”

*Een visie op de identiteit, de roeping en de toekomst
van het Interkerkelijk Dovenpastoraat van de CGK en de PKN*

Protestantse Kerk

“Gehoor geven aan de toekomst”

*Een visie op de identiteit, de roeping en de toekomst
van het Interkerkelijk Dovenpastoraat van de CGK en de PKN*

A. Identiteit en Roeping

1. Pastoraat en Dovenpastoraat

Wat we precies onder christelijk pastoraat verstaan valt niet eenvoudig te omschrijven. Wie naar een definitie zoekt kan er vele vinden. De meeste definities bergen echter allemaal wel iets in zich van 'elkaar in Gods Naam nabij zijn'. Hiermee wordt dan bedoeld dat wij, in navolging van de Goede Herder (Pastor) -met de gaven elk van ons gegeven en daarin geleid door de Geest van God- elkaar nabij mogen zijn. Mede op deze manier hopen wij gestalte te geven aan Hem die ons in Gods Naam nabij is in de goede dagen en in de kwade dagen van ons leven: Jezus de Christus.

'Elkaar in Gods Naam nabij zijn', dat klinkt constaterend en beschrijvend, maar tegelijkertijd klinkt het ook als een vurige oproep: 'wees elkaar in Gods Naam nabij!' Pastoraat is een wezenlijk onderdeel van het kerk-zijn en tegelijk een voortdurende uitdaging aan diezelfde kerk om voortdurend en volhardend en creatief gestalte aan het pastoraat te geven.

Iedere kerk wil dat ook. We zien dan ook dat -waar het maar kan- pastoraat gestalte krijgt in de plaatselijke gemeenten en als een eigen verantwoordelijkheid wordt gezien van de gemeenten. Sommige soorten pastoraat kunnen echter de draagkracht van een plaatselijke gemeente overstijgen en zijn daarom ook landelijk en zelfs interkerkelijk georganiseerd en worden vanuit het land gevoed en ondersteund. Een van deze soorten pastoraat is het Dovenpastoraat.

2. Interkerkelijk Dovenpastoraat (IDP)

Sinds 1 januari 1975 is het dovenpastoraat van de Christelijke Gereformeerde Kerken in Nederland, de Gereformeerde Kerken in Nederland en de Nederlandse Hervormde Kerk interkerkelijk van karakter. Op die datum besloten deze kerkgenootschappen tot een volledige samenwerking op het terrein van 'de geestelijke verzorging van doven'. Er werd een overeenkomst van samenwerking gesloten die gecontinueerd is na de totstandkoming van de PKN tussen de CGK en de PKN.

3. "Hulpdienst aan de kerken"

De samenwerking heeft als doel plaatselijke kerken te helpen hun pastorale verantwoordelijkheden voor hun dove leden zo goed als mogelijk in te vullen. Vanwege hun auditieve beperking vragen dove mensen namelijk op een bijzondere manier pastorale aandacht en zorg. 'Doof-zijn' wil weliswaar gewoonweg zeggen dat een mens niet kan horen. Maar vervolgens betekent dit in een groot aantal gevallen dat mensen daardoor niet kunnen communiceren in de taal van de (kerk)wereld om hen heen. Aangezien 'het kerkelijk aanbod' echter een groot appèl doet op het horen gaat er daardoor veel aan dove mensen voorbij. Daarbij komt dat de meeste kerken (lees: gemeenteleden en predikanten) niet de specifieke deskundigheid in huis hebben om te kunnen communiceren met dove mensen

Begonnen uit liefde en bewogenheid zijn -sinds de oprichting van de NCBBD (Nederlandse Christelijke Bond van Doven) in 1940- de kerken meer en meer gaan inzien dat pastoraat aan doven een aparte deskundigheid vereist. De aanstelling van dovenpredikanten, die interkerkelijk werkten, maakte zowel de betrokkenheid van de kerken op hun dove gemeenteleden als het inzicht dat er specifieke deskundigheid nodig was zichtbaar. De latere totstandkoming van het IDP was zowel een zichtbaar teken van dit inzicht als van het besef dat een en ander interkerkelijk van karakter had te zijn.

4. Organisatie van het IDP

- Afgevaardigden van de CGK en de PKN vormen samen de 'Werkgroep en Deputaten' (W&D) ten behoeve van het IDP. Deze W&D stelt het beleid vast.

- Daarnaast zijn er over het hele land verspreid een 20-tal 'Interkerkelijke Commissies' (I.C.'s) werkzaam. Het is de taak van deze I.C.'s om de plaatselijke gemeenten te helpen bij de invulling van hun verantwoordelijkheden voor hun dove leden. Deze I.C.'s zijn dus hulporganen voor plaatselijke kerkenraden.

- W&D kent een uitvoerend orgaan: de 'Stuurgroep'. Deze Stuurgroep heeft nauw contact met de I.C.'s en stuurt het werk aan namens W&D.

- Ieder van de drie kerkgenootschappen heeft in 1975 één predikant benoemd voor het pastorale werk onder doven. Samen met de I.C.'s werken zij in en voor de plaatselijke gemeenten. Deze drie predikanten zijn volledig ambtsbevoegd binnen de CGK en de PKN in hun pastorale werk.

B. Heden

1. Onze kerken hebben -uitzonderingen daargelaten- het tij niet mee. Veel gemeenten hebben te maken met een teruglopend aantal leden. Velen hebben in de afgelopen decennia niet alleen de kerk vaarwel gezegd maar vaak ook het evangelie van Jezus Christus. De individualisering trekt zijn sporen in de kerk. Geloof en het gezamenlijk beleven daarvan in kerkelijk verband verschuift voor een groeiend aantal mensen naar de marge van hun bestaan. Financieel zijn touwtjes vaak maar moeizaam aan elkaar te knopen. Het is dus nogal eens roeien met de riemen die kerken hebben. Vaak gaat de meeste energie op aan de vraag: 'hoe zijn we een overlevende gemeente' terwijl eigenlijk de vraag voorop zou moeten staan: 'hoe zijn we een levende gemeente'. Dat alles veroorzaakt nogal eens een gevoel van pessimisme en neergang, verlegenheid en pijn onder kerkmensen. Tegelijkertijd zijn er velen die stug volhouden en met liefde, trouw en creativiteit zich geven aan de verkondiging- en het samen navolgen van Jezus Christus.

2. Deze processen gaan niet voorbij aan het dovenpastoraat. Immers, het dovenpastoraat vindt niet plaats binnen 'een eigen onaantastbare kerkgemeenschap' maar heeft haar plek temidden van de gewone kerkelijke verbanden. Daarom komen we binnen het dovenpastoraat gelijke gevoelens tegen van pessimisme en neergang, verlegenheid en pijn over het langzaam afbrokkelen van kerk en geloof. Maar net zoals hierboven beschreven zijn er ook onder hen velen die niet afhaken maar zich blijven inzetten voor de verkondiging van- en het leven uit het evangelie.

3. De vraag is natuurlijk wat hier mee te doen. Binnen de PKN verscheen onlangs een visiedocument met de titel 'Leren leven van de verwondering'. In dit stuk geeft de synode de richting aan voor de kerk in haar geheel. De PKN "wil opnieuw een missionaire kerk zijn en op nieuwe wijze leren spreken en getuigend handelen". Ook zoekt de PKN "nauwere samenwerking met andere kerken en met verwante organisaties".

Aan de hand van het document wordt een ieder binnen de kerk uitgedaagd na te denken over het te formuleren beleid met het oog op identiteit, roeping en toekomst. Ook voor het samenwerkingsverband van CGK en PKN t.a.v. het dovenpastoraat vormt een dergelijk document aanzetten om een gewenste verandering van denken en blikrichting te bewerken van neergang en pessimisme naar vertrouwen en werken aan groei, als ook om het samenwerkingsverband waar mogelijk nog hechter te maken.

Daarnaast mag dit al ruim 35 jaar goed functionerende samenwerkingsverband van CGK en PKN tot inspiratie zijn van hen die ook op zoek zijn naar nauwere samenwerking met andere kerken en verwante organisaties.

4. Natuurlijk spelen binnen de 'wereld van de doven' en binnen de verbondenheid met kerk en geloof zich ook ontwikkelingen, vreugden, vragen en zorgen af die specifiek eigen zijn aan het dovenpastoraat.

a. Er is goed georganiseerd dovenwerk

Zo mag met vreugde geconstateerd worden dat Nederland 'overdekt is' door een netwerk van de hierboven genoemde I.C.'s. Overall is er zoveel als mogelijk aandacht voor het pastoraat. I.C.'s verzorgen daartoe bezoekwerk, als het maar even kan samen of namens een plaatselijke gemeente. Ook organiseren I.C.'s Bijbelkringen, catechese, landelijke (bijbel)studiedagen en contactdagen. Verder organiseren de I.C.'s per regio aangepaste kerkdiensten voor doven. Dit varieert van elke zondag een dienst, twee keer per maand een dienst, diensten op zaterdag, diensten helemaal op doven gericht en gezamenlijke diensten

van doven en horenden (gecombineerde diensten). In al deze diensten maken voorgangers op verschillende manieren zelf gebruik van gebarentaal, of er is een tolk gebarentaal die alles wat er in de dienst gebeurt en wordt gezegd vertaalt voor dove en slechthorende mensen. Bij alle activiteiten worden overheadprojectoren en beamers door de I.C.'s en de voorgangers gebruikt als onmisbare hulpmiddelen in de communicatie en participatie.

b. Kerkbezoek

Zorgen zijn er ten aanzien van het aantal doven dat de kerkdiensten bezoekt. Dit neemt wel af. Enerzijds komt dit door vergrijzing van de groepen doven. Deze groepen zijn meestal gevormd tussen 1950 en 1970 en later kwamen er niet zoveel doven meer bij. De aantrekkingskracht op jongere doven lijkt af te nemen en de bestaande groepen 'verouderen'.

Daarbij komt dat ook onder doven de ontkerkelijking doorwerkt. Veel hangt af van de gezinnen waarin jonge doven opgroeien. Zijn die gezinnen kerkelijk betrokken dan is er vaak een sterke stimulans om ook de dove kinderen bij de kerk te betrekken. Zijn de gezinnen teleurgesteld in de kerk, bijvoorbeeld omdat er weinig aandacht voor het dove kind was, dan haken ook de dove jongeren af. Ook blijkt dat sommige doven er moeite mee hebben om binnen hun regio voor een (doven)kerkdienst telkens naar een ander kerkgebouw te moeten gaan. Het niet hebben van een 'vaste gemeente' waarbinnen verbondenheid kan groeien met mensen werkt mede remmend op het kerkbezoek.

Tegelijkertijd zien we ook een nieuwe ontwikkeling, namelijk dat dove mensen, alleen of in familieverband, er voor kiezen regelmatig de eigen gemeente te bezoeken met behulp van een tolk of een familielid dat kan gebaren. Ook zijn er doven die iedere zondag een op papier uitgeschreven preek en gebeden ontvangen om zo in de dienst met de eigen gemeente mee te kunnen doen en daar contacten op te bouwen. Juist ook voor (de geloofsontwikkeling van) kinderen van dove ouders zijn dit soort keuzes van groot belang.

c. Scholen

Ons land kent speciale scholen, instituten en internaten waarin dove kinderen opgroeien.

Daarin is de laatste decennia nogal wat veranderd. In sommige gevallen is de eigen christelijke signatuur opgegeven, in andere gevallen bestaat er onduidelijkheid over de bijdrage van de onderwijsinstelling aan de geloofsopvoeding van de leerlingen. Meestal hangt het helemaal af van de individuele invulling van de leerkracht.

In het algemeen gesproken valt er – als het gaat om hulp bij geloofsopvoeding – weinig van de scholen te verwachten. Wil er toch geloofstoerusting plaatsvinden dan zal dat door de kerken, geholpen door het IDP, gedaan moeten worden.

C. Toekomst

a. De cijfers op een rij

Op dit moment zijn er in Nederland zo'n 13.000 doven en 30.000 ernstig slechthorenden. Van hen heeft het IDP op dit moment zo'n 1200 doven en ernstig slechthorenden 'in de kaartenbak'. Er zijn voorspellingen dat er de komende tijd een toename van hoorproblemen zal plaatsvinden met 30 % .

Dit komt enerzijds door vergrijzing, anderzijds door lawaaidruk in de samenleving, niet in het minst door harde muziek. De eerste gegevens over dat laatste raken langzaam bekend en zijn niet gering.¹ Ook vindt er een doorlopende instroom plaats van een groep doven vanuit uiteenlopende culturen.

Voor wat betreft de toename van het aantal doven zullen we rekening moeten houden met zo'n 18.000 doven en 40.000 ernstig slechthorenden. Dat zal naar verwachting ook voor de kerk en het dovenpastoraat een stijging met zich meebrengen van het aantal doven en slechthorenden (en hun familie) die kerkelijk betrokken zijn.

Bij doven gaat het om een verscheidenheid aan 'groepen'. Zo kennen we bijvoorbeeld mensen die doof geboren zijn maar ook mensen die op latere leeftijd doof werden. Doven kunnen nog heel jong zijn, al op hoge leeftijd zijn gekomen of zij leven daar ergens tussen in. Er zijn dove kinderen met horende ouders maar ook dove kinderen met dove ouders of horende kinderen met dove ouders. Daarnaast kennen we mensen die naast doof ook blind zijn. Weer een aparte groep vormen de ernstig slechthorenden. Ook zij die vanuit een andere cultuur in Nederland zijn komen wonen brengen een geheel eigen 'omgang' met doofheid met zich mee. Al deze 'groepen' en mensen die daartoe gerekend mogen worden hebben vaak ook nog eens geheel eigen communicatie- mogelijkheden en onmogelijkheden. Alles bij elkaar maakt dit het dovenpastoraat tot een complex iets. Omgaan met die verscheidenheid en complexiteit vraagt om de specifieke deskundigheid zoals de dovenpastores die hebben.

b. Concrete uitdagingen

Inzetten op missionair gemeente zijn (zie visiedocument) vraagt ook van het dovenpastoraat -naast veel gebed, geloof, hoop en liefde- veel tijd, lef, inzet en betrokkenheid. Daarnaast vraagt het om concrete uitdagingen en werkplannen tot uitvoering daarvan. Een aantal concrete uitdagingen mag daarbij als volgt worden geformuleerd:

1. Het verder ontwikkelen van 'gezamenlijkheid' binnen het dovenpastoraat

Daar waar we pastoraat, dus ook het dovenpastoraat, als een van de pijlers van het kerk-zijn omschreven zal dit daarom de kerken blijvend een zorg moeten zijn. Alleen om die reden al zal het IDP als onmisbare hulpdienst in dezen een blijvende plaats behouden binnen onze kerken. De hulp van het IDP mag zich bijvoorbeeld uiten in het *enthousiasmeren* en *toerusten* van kerkleden om zich op het gebied van het pastoraat lokaal in te (kunnen) zetten voor hun dove zusters en broeders. Daarbij gaat het zowel om een doorgaande motivatie en toerusting van de bestaande I.C. leden als van mensen die aangeven dat werk nieuw (of opnieuw) te willen en kunnen oppakken. Dit omdat wij zoveel als mogelijk als gelovigen elkaar tot reisgenoot mogen zijn, maar ook omdat de drie dovenpredikanten in de pastorale begeleiding van dove mensen gewoonweg een bredere steun nodig hebben dan nu vaak het geval is.

2. Eigentijds houden van de taken van een I.C.

Als een bepaalde trend in deze zich doorzet zullen er meer doven in de eigen gemeente naar de kerk gaan met behulp van tolken (zie B4b). Ook kunnen er binnen onze kerkverbanden gemeenten komen die meer en meer aandacht aan dove mensen geven waardoor zij een 'aanzuigende werking' hebben op doven in de omgeving. Daarnaast gaat er een aantrekkingskracht uit van 'evangelische gemeenten' vanwege de gerichte aandacht die zij geven aan doven. Door deze ontwikkelingen is het goed mogelijk dat er voor een I.C. in zekere mate een verschuiving zou kunnen ontstaan van het organiseren van activiteiten voor doven naar een meer individuele begeleiding in het pastoraat.

Tegelijkertijd zullen zowel helemaal specifiek aan doven aangepaste kerkdiensten als andere specifieke activiteiten altijd nodig blijven, mede ook om zo het onderling contact van doven te ondersteunen.

¹ Met name jongeren in de leeftijdsgroep van 12 tot 30 jaar vormen een risicogroep. Een groeiend aantal loopt al op jonge leeftijd gehoorschade op. Circa 25% van de jongeren hebben op het moment dat ze aan het arbeidsproces gaan deelnemen al een vorm van gehoorschade, met in de nabije toekomst kans op ernstig gehoorverlies. Lawaai in de privésfeer speelt hier een belangrijke rol; zoals MP3 spelers en het geluidsniveau tijdens popconcerten. Maar ook het werk draagt ertoe bij: op callcenters bijvoorbeeld, waar vooral jongeren werken, kan het geluidsniveau de grens van het toelaatbare snel overschrijden. (Cijfers: Hearing Academy september 2005)

‘Lotgenotencontact’ is iets wat altijd nodig zal blijven. Met gelijken kunnen spreken in de taal van het hart (de eigen gebarentaal) zal toch altijd het meest nauwe contact geven. Een stuk toerusting voor I.C.-leden op het gebied van pastoraat, gebarentaal en dovencultuur lijkt dan ook bijna een ‘must’ te zijn.

3. Eigentijds houden van de organisatie

Omdat mensen (dus ook dove mensen) niet altijd meer territoriaal denken maar wat vaker activiteitengericht denken zal steeds op een creatieve manier nagedacht moeten worden of nu bestaande territoriale gebieden nog kloppen op de werkelijkheid. Waar bijvoorbeeld I.C.’s en taken van I.C.’s samengevoegd kunnen worden moeten ze samengevoegd worden, en waar nieuwe I.C.’s kunnen ontstaan mogen ze ook ontstaan, en waar predikanten hun groepen en activiteiten (bijv. catechese) eigenlijk ‘grensoverschrijdend’ zouden moeten organiseren (bijv. om zo efficiënt te kunnen werken) moeten ze dat ook doen. Tevens zal de vraag niet geschuwd moeten worden of de huidige organisatievorm en taakstelling van W&D, Stuurgroep en I.C.’s adequaat en slagvaardig genoeg is.

4. Laten weten dat het dovenpastoraat bestaat

Vroeger konden de kerken nogal eens meeliften op het werk van allerlei aan de kerk verwante organisaties om mensen te verwijzen naar de kerk. Ook het dovenpastoraat kon steunen op organisaties, internaten, instituten en activiteitenorganisaties voor dove en slechthorende mensen die als vanzelf een verwijzingsfunctie hadden. Die tijd lijkt voor een groot gedeelte voorbij te zijn.

De kerken -en dus ook het IDP- zullen wat dat betreft veel meer zelf in beeld moeten komen. Op een heldere en uitnodigende manier zal het IDP zich moeten *presenteren* als een voor de kerken en hun dove leden, als ook voor dove mensen buiten de kerken relevante en aansprekende pastorale hulpdienst. Met alle ‘horende kerken’ moeten stevige contacten worden opgebouwd. En het dovenpastoraat zal zichzelf waar mogelijk ‘in moeten voegen’ in bestaande netwerken binnen de dovenwereld. Want als er doofheid optreedt, als er sprake is van een baby die doof geboren wordt en in aanmerking komt voor een Cochleair Implantaat², als ouderen helemaal doof worden en daardoor ook kerkelijk in een groot isolement terechtkomen, steeds zal -waar nodig- de hulp van het dovenpastoraat ingeroepen moeten kunnen worden.

De ‘horende’ kerk moet van dit alles gewoon op de hoogte zijn. Zowel het bekendmaken van het dovenpastoraat via zoveel mogelijk kanalen als de activering van lokale gemeenten om het pastoraat aan doven serieus te nemen zal daarom stevig opgepakt moeten worden.

5. Omschrijven en benaderen van nieuwe doelgroepen

- Het benaderen van *jeugd en jongeren* mag prioriteit hebben binnen onze kerken. Gezocht moet worden naar verdergaande samenwerking met geloofsgemeenschappen buiten onze kerken. Ook zal heel serieus rekening moeten worden gehouden en aansluiting moeten worden gezocht met ‘christelijke groepen’ en ‘christelijk getinte activiteiten’ die dove jongeren zelf in het leven roepen.

- Er zal uiterst serieus om moeten worden gegaan met *de groep doven bij wie een Cochleair Implantaat (CI) werd of wordt ‘ingebouwd’*. Want dit geeft, naast alles wat dove mensen daar zeker ook positief aan duiden, een geheel eigen problematiek. Zoals bijvoorbeeld identiteitsproblemen. Met een CI ben je eigenlijk niet horend (en dat benoemt de horende wereld als een beperking) en je bent ook niet doof (en dan word je door de dovenwereld juist weer als horend beschouwd).

- Het begeleiden van ouder wordende doven, of dove mensen die in situaties terecht komen dat zij zijn opgenomen in ziekenhuizen, verpleeghuizen en hospices en het aanbieden van kennis of mensen daar waar instellingen zich eigenlijk geen raad weten met een daar opgenomen dove mag verkend worden als

² Een CI is niets anders dan een hulpmiddel. Het is een andere vorm van een hoorapparaat. Het kan ook kapot gaan zonder dat het opnieuw geïmplanteerd kan worden. Mensen kunnen er niet altijd zo goed mee horen dat spraak ook verstaan wordt. Mensen met een CI worden er op zijn best slechthorend door. Niet alle doven komen in aanmerking voor een CI. Als de gehoorzenuw niet aanwezig of kapot is, kan er geen CI geplaatst worden. Er zullen dus altijd dove mensen blijven, ook in de kerk.

zijnde een nieuw taakveld voor het pastoraat. Pastoraat gebeurt niet alleen binnen de muren van de kerk maar juist ook daarbuiten.

- De omgang vanuit de kerk en het dovenpastoraat met doven die vanuit een ander land -en zo vaak vanuit een andere cultuur- in Nederland komen wonen vraagt om een grondige doordenking.

6. Open houding hebben

Binnen het dovenpastoraat zullen we moeten leren om meer een 'open kerk' te zijn. In de horende kerk zien we ontwikkelingen naar meer vormen van open kerk zijn waar een aantrekkingskracht op zoekende mensen vanuit gaat. Er worden alphacursussen georganiseerd, zeven weken vormingen gehouden, kerk in de buurt activiteiten worden opgezet, (wereld)diaconale- en zendingsactiviteiten krijgen een stevige plaats binnen gemeenten. Kortom, ook het werk voor en met doven zal iets moeten hebben van kerk zijn in de eigen tijd en van een (waar mogelijk in samenwerking met christelijke maar ook algemene welzijnsorganisaties voor doven) samen zoeken naar de balans tussen ons geloof en de buurt/de wereld waarin we leven³.

Dat op de achtergrond het voortdurend zoeken van de balans meespeelt tussen de verscheidenheid aan kerkelijke tradities die samenstromen in het Interkerkelijk Dovenpastoraat zal een ieder duidelijk zijn. Investeren in wederzijds begrip en het intensiveren van samenwerking zal hopelijk een ieder tot zegen zijn.

Als de dovengemeenschap -zonder tekort te doen aan oude vertrouwde vormen waarin het geloof beleeft en beoefend kan worden (zoals samen de Bijbel lezen en bestuderen en samen bidden)- ook meer gaat oppakken van activiteiten die horende mensen vandaag de dag ook binnen de kerken krijgen aangeboden en door hen worden opgepakt, zou daar een stimulerend effect vanuit kunnen gaan.⁴

7. Gebruik maken van nieuwe media

Internetpastoraat is een woord dat her en der gehoord wordt. Het staat een beetje symbool voor alle nieuwe mogelijkheden van communicatie tussen mensen. De tijd is voorbij dat een dominee voor ieder gesprek op reis ging en voor iedere brief naar de brievenbus moest. Dove mensen hebben altijd al een zekere voorsprong gehad in het benutten van elektronische post. Teksttelefoons en faxen werden altijd massaal benut. Vandaag de dag verslaan sms-berichten, msn-conversaties en e-mail hun duizenden. Zeker ook binnen de dovenwereld.

Het leren omgaan met de nieuwe media, het efficiënt gebruik maken van de mogelijkheden daarvan zal ook binnen het dovenpastoraat goed onder ogen moeten worden gezien en waar mogelijk worden ingezet. Dat er een eigen website is van het IDP⁵ is een groot goed en dat mag gekoesterd worden. Ook I.C.'s krijgen meer en meer eigen websites en elektronische nieuwsbrieven. Een verdere uitbouw en koppeling van de IDP website naar activiteiten van de I.C.'s verdient zeker aanbeveling. Ook in de presentatie naar buiten (zie ook Cb4) kan het gebruik maken van nieuwe media een grote ondersteuning zijn. Dat de communicatie niet te veel naar binnen gericht is maar daarnaast ook naar buiten mag breed onderstreept worden..

³ 'Zoek de balans', motto van het 40-dagen project van Kerk In Actie 2007

⁴ In 2007 is er een Alphacursus voor jongere doven van start gegaan binnen de I.C. Ede-Arnhem

⁵ www.dovenpastoraat.nl

8. Maken van werkplannen

Om bovenstaande uitdagingen aan te pakken zullen zij vertaald moeten worden in werkplannen waarin concrete projecten staan die de komende jaren worden uitgevoerd.

c. Ten slotte

Als IDP willen we koesteren wat ons lief is maar ook omarmen wat wellicht nieuw is. Van beide mag gevraagd worden dat zij ons verder helpen richting een toekomst waarin (dove) mensen niet langer de kerk en het evangelie van Jezus Christus vaarwel zeggen, maar zich weer laten omarmen door de Heer van de kerk en in Gods Naam omzien naar de wereld en naar elkaar!

Kortom een groot werkveld ligt voor ons. De velden zijn wit om te oogsten, en arbeiders zijn er vaak maar weinig. En juist zij moeten er zeker niet minder maar liever meer worden als wij willen werken aan een toekomst zoals hierboven is verwoord.

Juni 2007,

Werkgroep en Deputaten van het Interkerkelijk Dovenpastoraat